TEPAV İSTİKRAR ENSTİTÜSÜ, EKİM AYI BÜTÇE SONUÇLARINI DEĞERLENDİRDİ

Bütçede açık ara fark

Maliye Bakanlığı tarafından Ekim 2006 itibariyle bütçe açığı, 3,8 milyar YTL olarak açıklanırken, TEPAV'ın yaptığı araştırma, merkezi yönetimin ekim ayı bütçe açığının 4,8 milyar YTL'ye ulaştığını ortaya koydu

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) İstikrar Enstitüsü tarafından hazırlanan "Mali İzleme Raporu"nun Ekim 2006 bütçe izleme sonuçları yayımlandı. TEPAV uzmanlarına göre, merkezi yönetimin ekim ayı bütçe açığı 4,8 milyar YTL'ye ulaştı. Maliye Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada ise, bütçenin 3,8 milyar YTL açık verdiği bildirilmişti. Bununla birlikte TEPAV'ın raporunda, ekim sonu itibarı ile bütçe performansı açısından yıl sonu hedeflerine ulaşılması konusunda bir sorun görünmediği de ifade edildi.

Rapora göre, eylül ve ekim aylarında harcamalar daha önceki aylara göre daha düşük çıkmakla birlikte, vergi dışı gelirlerden kaynaklı olarak geçmiş aylara göre yaşanan performans düşüklüğü açığın oluşmasında temel belirleyici oldu.

Bütçe açığında eylül ayında başlayan olumsuz gelişmenin ekim ayında da devam ettiğine dikkat çekilerek şu ifadelere yer verildi:

"Buna rağmen, ekim sonu itibarı ile bütçe performansı açısından yıl sonu hedeflerine ulaşılması konusunda bir sorun görünmemektedir. Ancak, daha önceki raporlarda ısrarla altını çizdiğimiz gibi, bu performansın arkasında 2006 yılına özgü bir defalık tedbir niteliğinde kabul edilebilecek uygulamalar olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu anlamda, prim affının başta Bağ-Kur olmak üzere sosyal güvenlik kurumlarının gelir gider dengesinde yarattığı olumlu gelişme, Telsim'in GSM geçmiş dönem paylarının vergi ceza ve faizleriyle TMSF tarafından özelleştirme tahsilatı çerçevesinde Hazine'ye yatırılması ve Telekom nakit fazlasının bütçeye girmesi, mevcut durumu belirleyen temel etkenler olmuştur."

Ocak-Ekim genel bütçe gelirleri (2005-2006)

	2006 Ekim	2005 Ekim	Artış (%)	2006 bütçeye gerçekleşen göre (%)	2005 sonuna göre gerçekleşen (%)
Genel Bütçe Gelirleri	**137.327.708**	**115.900.832**	**18,49**	**87,55**	**79,00**
I-Vergi Gelirleri	112.529.152	96.386.814	16,75	85,12	80,58
Gelir, Kar ve Sermaye Kazanç. Üz. Al. Ver.	31.535.215	28.396.116	11,05	80,90	77,72
Gelir Vergisi	23.331.949	19.752.082	18,12	89,43	80,66
Gelir Vergisi Tevkifatı	21.027.692	17.605.312	19,44		
Kurumlar Vergisi	8.203.266	8.644.034	-5,10	63,63	71,75
Kurumlar Geçici Vergisi	7.509.455	8.248.957	-8,96		
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	2.896.285	2.432.098	19,09	92,22	92,59
Motorlu Taşıtlar Vergisi	2.813.916	2.375.919	18,43	92,50	93,60
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	49.728.541	43.230.690	15,03	83,71	81,92
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	13.650.134	11.814.345	15,54	83,55	83,77
Özel Tüketim Vergisi	30.595.886	27.011.479	13,27	82,08	81,01
Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin ÖTV	16.946.121	16.237.135	4,37		
Kolalı Gazoz, Alkollü İç. Ve Tüt Mam.	9.617.888	6.951.849	38,35		
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	2.172.077	1.655.696	31,19	120,27	83,28
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer V.	3.310.444	2.749.170	20,42	83,01	82,42
Uluslararası Ticaret ve Muame. Al. Ver.	22.532.037	17.609.198	27,96	92,91	80,68
İthalda Alınan Katma Değer Vergsi	20.777.601	16.303.010	27,45	92,77	80,62
Damga Vergisi ve Harçlar	5.715.064	4.691.648	21,81	89,60	80,53
II-Vergi Dışı Gelirler	23.924.562	18.259.490	31,03	108,71	76,37
Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	1.624.835	1.647.277	-1,36	70,51	86,49
Mali Olmayan Teşekkül ve Kamu Mali Kur. Gel.	3.666.853	2.502.811	46,51	60,40	86,33
Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	3.341.694	2.239.685	49,20	58,45	87,01
Diğer Mülkiyet Gelirleri	4.670.064	5.995.904	-22,11	188,54	65,98
Faizler, İkraz ve Tavizlerden Geri Al.	4.147.836	5.467.883	-24,14	225,79	64,76
Para Cezaları ve Cezalar	3.793.356	1.465.425	158,86	159,42	72,19
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	6.062.493	4.995.882	21,35	145,98	84,47
GSM İşletmelerinden Alınan Paylar	2.805.482	2.516.186	11,50		
Çeşitli Vergi Dışı Gelirler	4.106.961	1.652.191	148,58	88,84	79,69
III- Sermaye Gelirleri	276.376	200.103	38,12	12,18	9,79
IV-Alınan Bağışlar ve Yardımlar	597.618	1.054.425	-43,32	159,79	92,96

HARCAMALAR HAKKINDA

Raporun "Bütçe Giderleri" kısmında, Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan 2005 yılı merkezi yönetim bütçe giderleri tablosuna göre, 2006 Ekim sonu merkezi yönetim bütçe giderleri yüzde 14,2 oranında, faiz dışı harcamalar ise yüzde 18,3 oranında artmış gözüktüğü ifade edilirken, "Bununla birlikte, Maliye Bakanlığı verileri üzerinde emeklilere vergi iadesi düzeltmesi yapıldığında, bu oranlar sırasıyla yüzde 15,4 ve yüzde 20 olmaktadır" dendi.

Raporda şu görüşlere yer verildi:

"Üçüncü çeyrek GSMH hesaplarına da yansıdı-

◄ TEPAV İstikrar Enstitüsü Ekim ayı raporuna göre, eylül ve ekim aylarında harcamalar; daha önceki aylara göre daha düşük çıkmakla birlikte, vergi dışı gelirlerden kaynaklı olarak geçmiş aylara göre yaşanan performans düşüklüğü açığın oluşmasında temel belirleyici oldu.

ğı şekilde 2006 yılında kamu harcamaları reel olarak önemli bir artış eğilimi içindedir. Kamu harcamalarının hedeflenenin üzerinde artması başta enflasyon hedefi olmak üzere makro hedefleri olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çerçevede faiz dışı harcamalardaki artışa en fazla katkıyı yapan kalem cari harcamalardır. Bu dönemde sağlık harcamalarında bir önceki yılın aynı dönemine göre gözlemlenen artış, bu gelişmeyi belirleyen temel unsur olmuştur. Daha önceki raporlarımızda belirttiğimiz gibi, yıl sonuna yaklaştıkça, başta sosyal güvenlik kurumlarına yönelik harcamalar olmak üzere cari transfer niteliğindeki harcamalar artmaktadır. Gelecek iki ay içinde cari transferler ve sermaye giderlerinin harcamalardaki artış oranına katkısının yükselmesi beklenmektedir. Merkezi yönetim bütçe sağlık harcamaları ekim ayı sonu itibarıyla 2006 yılının aynı dönemine göre yüzde 50,4 oranında artmıştır. Yeşil kart özelinde bu oran yüzde 84,6'ya çıkmaktadır.

Ekim ayı sonunda toplam sağlık harcamaları, bütçe ödeneğinin yaklaşık olarak yüzde109,2'sine karşılık gelmektedir. Alt kalemler itibarı ile incelendiğinde, sağlık harcamalarında ödenek aşımına neden olan kalem yeşil kart harcamaları olarak gözükmektedir. Ödenek kullanım oranı yeşil kart harcamalarında yüzde 159,7 oranına ulaşmıştır. 2006 yılında sağlık harcamalarının daha önceki yıllara göre oldukça yüksek gerçekleşmesi, daha önceki raporlarımızda özellikle altını çizdiğimiz, birikmiş yükümlülüklerin varlığını bize somut olarak göstermektedir.

Benzer eğilimin tekrar başladığını düşünmekteyiz: Özellikle ilaç harcamalarının mutlak tutar olarak geçen yılın altında kalması ve Kasım ayı içinde çeşitli Eczacı odalarının yapmış oldukları çeşitli açıklamalarda kamudan alacaklarının vadesinin üç ayı geçtiğine ilişkin yakınmaları bunun bir göstergesi olarak alınabilir.

Ayrıca, geçen raporda belirttiğimiz gibi, Sağlık Bakanlığı'na bağlı döner sermaye işletmelerine olan (SSK'den devredilen hastaneler dahil) ve yaklaşık 2,5 milyar YTL düzeyinde olduğu tahmin edilen borç silinmesi ile sağlık harcamalarındaki artış kısmen gizlenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte, gerek Sağlık Bakanlığı hastane döner sermaye işletmelerinin 2004 sonrası bilançolarında silinmeyen tutarların varlığı, gerek üniversite hastaneleri döner sermaye işletmelerinin alacaklarının önemli bir kısmının ilgili kamu idareleri tarafından ödenememiş olması, gerekse birikmeye başlayan özel sağlık kurumları ve eczanelere olan borçların varlığı buradaki riskin artarak devam etmesine yol açmaktadır."

Genel bütçe, merkezi yönetim bütçe ve nakit dengeleri

Genel bütçe dengesi		Merkezi yönetim bütçe dengesi	
Ocak-Ekim	**(milyar YTL)**	**Ocak-Ekim**	**(milyar YTL)**
Bütçe dengesi	-5,692	Bütçe dengesi	-3,787
Emanetler	-354	Emanetler	-1,228
Avanslar	-344	Avanslar	-273
Nakit dengesi	-6,389	Nakit dengesi	-5,287
Finansman	6,389	Finansman	5,287
Toplam net borçlanma	1,888	Toplam net borçlanma	1,895
Özelleştirme ğeliri	7,159	Özelleştirme geliri	7,159
Kasa artışı	3,170	Kasa artışı	4,271

